Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 11ης Ιουνίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Αμοιβαία συνδρομή για την είσπραξη απαιτήσεων – Οδηγία 76/308/ΕΟΚ – Άρθρο 6, παράγραφος 2, και άρθρο 10 – Οδηγία 2008/55/ΕΚ Άρθρο 6, δεύτερο εδάφιο, και άρθρο 10 – Φορολογική απαίτηση του αιτούντος κράτους μέλους που εισπράχθηκε από το κράτος μέλος αποδέκτη της αιτήσεως εισπράξεως – Χαρακτήρας της απαιτήσεως αυτής – Έννοια του "προνομίου" – Νόμιμος συμψηφισμός της εν λόγω απαιτήσεως με φορολογική οφειλή του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως»

Στην υπόθεση C-19/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) (Βέλγιο) με απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Ιανουαρίου 2019, στο πλαίσιο της διαδικασίας

État belge

κατά

Pantochim SA, υπό εκκαθάριση,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, M. Safjan, L. Bay Larsen και C. Toader, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Hogan

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Pantochim SA, υπό εκκαθάριση, εκπροσωπούμενη από την J. Oosterbosch, avocate,

– η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους P. Cottin και J.-C. Halleux καθώς και από την C. Pochet,

– η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τον A. Rubio González και στη συνέχεια από τον S. Jiménez García,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον M. Wilderspin καθώς και από τις J. Jokubauskaitė και C. Perrin,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 2, και του άρθρου 10 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1976, περί της αμοιβαίας συνδρομής για την είσπραξη απαιτήσεων που προκύπτουν από ενέργειες οι οποίες αποτελούν μέρος του συστήματος χρηματοδοτήσεως του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων καθώς και από γεωργικές εισφορές και δασμούς (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/002, σ. 126), καθώς και του άρθρου 6, δεύτερο εδάφιο, και του άρθρου 10 της οδηγίας 2008/55/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Μαΐου 2008, για την αμοιβαία συνδρομή για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με ορισμένες εισφορές, δασμούς, φόρους και άλλα μέτρα (ΕΕ 2008, L 150, σ. 28).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του État belge [Βελγικού Δημοσίου] και της υπό εκκαθάριση εταιρίας Pantochim SA, σχετικά με τον συμψηφισμό απαιτήσεως της Pantochim SA έναντι του εν λόγω κράτους μέλους με οφειλή της εταιρίας αυτής προς το Γερμανικό Δημόσιο.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 76/308

3 Η πρώτη, η δεύτερη, η τρίτη και η όγδοη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 76/308 έχουν ως εξής:

«Εκτιμώντας: ότι στο παρόν στάδιο η απαίτηση που απορρέει από τίτλο εκδιδόμενο από τις αρχές Κράτους μέλους, δεν δύναται να εισπράττεται σε άλλο Κράτος μέλος·

ότι οι εθνικές διατάξεις στον τομέα των εισπράξεων, από μόνο το γεγονός του περιορισμού του πεδίου εφαρμογής τους στο εθνικό έδαφος, αποτελούν εμπόδιο στην εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της κοινής αγοράς· ότι η κατάσταση αυτή δεν επιτρέπει την ολική και δίκαιη εφαρμογή των κοινοτικών ρυθμίσεων, ιδίως στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής και ότι διευκολύνει την πραγματοποίηση δολίων ενεργειών·

ότι είναι συνεπώς αναγκαίο να θεσπισθούν κοινοί κανόνες αμοιβαίας συνδρομής στον τομέα της εισπράξεως·

[…]

ότι όταν προβαίνει για λογαριασμό της αιτούσης αρχής στην είσπραξη απαιτήσεως, η αρμόδια αρχή πρέπει να δύναται, αν οι διατάξεις που ισχύουν στο Κράτος μέλος όπου έχει την έδρα της το επιτρέπουν και σε συμφωνία με την αιτούσα αρχή να παρέχει στον οφειλέτη προθεσμία πληρωμής ή πληρωμή με δόσεις· ότι οι τόκοι που ενδεχομένως θα εισπραχθούν εξ αιτίας των ευκολιών αυτών πληρωμής πρέπει να μεταφέρονται στο Κράτος μέλος όπου η αιτούσα αρχή έχει την έδρα της».

4 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 76/308, η οδηγία αυτή καθόριζε τους κανόνες που έπρεπε να περιέχουν οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις των κρατών μελών ώστε να εξασφαλίζεται η είσπραξη σε κάθε κράτος μέλος των απαιτήσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής και γεννήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος.

5 Το άρθρο 6 της εν λόγω οδηγίας όριζε τα εξής:

«1. Κατόπιν αιτήσεως της αιτούσης αρχής, η αρμόδια αρχή εισπράττει, κατά τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις που εφαρμόζονται για την είσπραξη παρόμοιων απαιτήσεων που γεννήθηκαν στο Κράτος μέλος όπου έχει την έδρα της, τις απαιτήσεις που αποτελούν το αντικείμενο τίτλου ο οποίος επιτρέπει την εκτέλεση.

2. Για το σκοπό αυτό, κάθε απαίτηση που αποτελεί αντικείμενο αιτήσεως εισπράξεως εξετάζεται ως απαίτηση του Κράτους μέλους όπου η αρμόδια αρχή έχει την έδρα της, με επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 12.»

6 Το άρθρο 9 της ίδιας οδηγίας, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2001/44/ΕΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουνίου 2001 (ΕΕ 2001, L 175, σ. 17), προέβλεπε τα εξής:

«1. Η είσπραξη πραγματοποιείται στο νόμισμα του κράτους μέλους όπου η αρμόδια αρχή έχει την έδρα της. Η αρμόδια αρχή μεταβιβάζει στην αιτούσα αρχή ολόκληρο το ποσό της εισπραχθείσας απαίτησης.

2. Η αρμόδια αρχή δύναται, εάν οι νόμοι, οι κανονισμοί και οι διοικητικές πρακτικές που ισχύουν στο κράτος μέλος όπου έχει την έδρα της το επιτρέπουν, και κατόπιν διαβουλεύσεως με την αιτούσα αρχή, να παρέχει στον οφειλέτη προθεσμία πληρωμής ή να επιτρέπει πληρωμή σε δόσεις. Οι τόκοι που εισπράττονται από την αρμόδια αρχή λόγω αυτής της προθεσμίας πληρωμής, μεταφέρονται επίσης στο κράτος μέλος όπου η αιτούσα αρχή έχει την έδρα της.

[…]»

7 Κατά το άρθρο 10 της οδηγίας 76/308:

«Οι απαιτήσεις προς είσπραξη δεν έχουν κανένα προνόμιο στο Κράτος μέλος όπου η αρμόδια αρχή έχει την έδρα της.»

8 Το άρθρο 10 της οδηγίας 76/308, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την οδηγία 2001/44, προέβλεπε τα εξής:

«Κατά παρέκκλιση του άρθρου 6 παράγραφος 2, οι προς είσπραξη απαιτήσεις δεν απολαύουν απαραίτητα των προνομίων, των οποίων τυγχάνουν ανάλογες απαιτήσεις οι οποίες γεννώνται στο κράτος μέλος όπου έχει την έδρα της η αρμόδια αρχή.»

Η οδηγία 2008/55

9 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1 και 10 της οδηγίας 2008/55 είχαν ως εξής:

«(1) Η οδηγία [76/308] έχει επανειλημμένα τροποποιηθεί […] κατά τρόπο ουσιαστικό. Είναι, ως εκ τούτου, σκόπιμη, για λόγους σαφήνειας και ορθολογισμού, η κωδικοποίηση της εν λόγω οδηγίας.

[…]

(10) Όταν προβαίνει για λογαριασμό της αιτούσης αρχής στην είσπραξη απαιτήσεως, η αρμόδια αρχή πρέπει να δύναται, αν οι διατάξεις που ισχύουν στο κράτος μέλος όπου έχει την έδρα της το επιτρέπουν και σε συμφωνία με την αιτούσα αρχή να παρέχει στον οφειλέτη προθεσμία πληρωμής ή πληρωμή με δόσεις. Οι τόκοι που ενδεχομένως θα εισπραχθούν εξαιτίας των ευκολιών αυτών πληρωμής πρέπει να μεταφέρονται στο κράτος μέλος όπου η αιτούσα αρχή έχει την έδρα της.»

10 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2008/55, η οδηγία αυτή καθόριζε τους κανόνες που έπρεπε να περιέχουν οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις των κρατών μελών ώστε να εξασφαλίζεται η είσπραξη σε κάθε κράτος μέλος των απαιτήσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής και γεννήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος.

11 Το άρθρο 6 της οδηγίας αυτής προέβλεπε τα εξής:

«Κατόπιν αιτήσεως της αιτούσης αρχής, η αρμόδια αρχή εισπράττει, κατά τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις που εφαρμόζονται για την είσπραξη παρόμοιων απαιτήσεων που γεννήθηκαν στο κράτος μέλος όπου έχει την έδρα της, τις απαιτήσεις που αποτελούν το αντικείμενο τίτλου ο οποίος επιτρέπει την εκτέλεση.

Για το σκοπό αυτό, κάθε απαίτηση που αποτελεί αντικείμενο αιτήσεως εισπράξεως εξετάζεται ως απαίτηση του κράτους μέλους όπου η αρμόδια αρχή έχει την έδρα της, με επιφύλαξη των περιπτώσεων εφαρμογής του άρθρου 12.»

12 Το άρθρο 10 της εν λόγω οδηγίας προέβλεπε τα εξής:

«Κατά παρέκκλιση του άρθρου 6 δεύτερο εδάφιο, οι προς είσπραξη απαιτήσεις δεν απολαύουν απαραίτητα των προνομίων, των οποίων τυγχάνουν ανάλογες απαιτήσεις οι οποίες γεννώνται στο κράτος μέλος όπου έχει την έδρα της η αρμόδια αρχή.»

Το βελγικό δίκαιο

13 Η οδηγία 76/308 μεταφέρθηκε στο βελγικό δίκαιο με τον loi du 20 juillet 1979 concernant l'assistance mutuelle en matière de recouvrement des créances relatives à certains cotisations, droits, taxes et autres mesures (νόμο της 20ής Ιουλίου 1979 περί αμοιβαίας συνδρομής για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με ορισμένες εισφορές, δασμούς, φόρους και άλλα μέτρα) (*Moniteur belge* της 30ής Αυγούστου 1979, σ. 9457).

14 Κατά το άρθρο 12 του νόμου αυτού, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος της 20ής Ιουλίου 1979):

«Η βελγική αρχή που είναι αποδέκτρια της αιτήσεως εισπράξεως προβαίνει στις εισπράξεις τις οποίες ζητεί η αλλοδαπή αιτούσα αρχή, ως εάν επρόκειτο για απαιτήσεις που γεννήθηκαν εντός του Βασιλείου [του Βελγίου].»

15 Το άρθρο 15 του νόμου της 20ής Ιουλίου 1979 είχε ως εξής:

«Οι απαιτήσεις προς είσπραξη δεν απολαύουν κανενός προνομίου.»

16 Το άρθρο 334 του loi-programme du 27 décembre 2004 (προγραμματικού νόμου της 27ης Δεκεμβρίου 2004) (*Moniteur belge* της 31ης Δεκεμβρίου 2004, σ. 87006), όπως ίσχυε μέχρι τις 7 Ιανουαρίου 2009, όριζε τα εξής:

«Κάθε ποσό που πρέπει να επιστραφεί ή να καταβληθεί σε υπόχρεο φόρου, δυνάμει νομοθετικών διατάξεων περί των φόρων εισοδήματος, των φόρων που εξομοιώνονται με αυτούς, του φόρου προστιθέμενης αξίας, ή δυνάμει των κανόνων αστικού δικαίου περί αναζητήσεως των αχρεωστήτως καταβληθέντων μπορεί να διατεθεί από τον αρμόδιο υπάλληλο, χωρίς διατυπώσεις, για την πληρωμή προκαταβολών, φόρων εισοδήματος, φόρων που εξομοιώνονται με αυτούς, φόρου προστιθέμενης αξίας, κύριων φόρων, πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων, διοικητικών ή φορολογικών προστίμων, τόκων και εξόδων που οφείλει ο εν λόγω υπόχρεος, εφόσον οι φόροι αυτοί δεν αμφισβητούνται ή δεν αμφισβητούνται πλέον.

Το προηγούμενο εδάφιο έχει εφαρμογή και σε περίπτωση κατάσχεσης, εκχώρησης, μεταβίβασης ή σε περίπτωση συρροής απαιτήσεων ή διαδικασίας αφερεγγυότητας.»

17 Το άρθρο 334 του προγραμματικού νόμου της 27ης Δεκεμβρίου 2004, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 194 του loi-programme du 22 décembre 2008 (προγραμματικού νόμου της 22ας Δεκεμβρίου 2008) (*Moniteur belge* της 29ης Δεκεμβρίου 2008, σ. 68649), που άρχισε να ισχύει από τις 8 Ιανουαρίου 2009, όριζε τα εξής:

«Κάθε ποσό που πρέπει να επιστραφεί ή να καταβληθεί σε πρόσωπο είτε στο πλαίσιο της εφαρμογής φορολογικών νόμων που υπάγονται στην αρμοδιότητα της Service public fédéral Finances [(ομοσπονδιακής δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας)] είτε στην περίπτωση που για την είσπραξή του είναι αρμόδια η εν λόγω ομοσπονδιακή δημόσια υπηρεσία, ή δυνάμει κανόνων του αστικού δικαίου περί αναζητήσεως των αχρεωστήτως καταβληθέντων, μπορεί να διατεθεί, χωρίς διατυπώσεις και με απόφαση του αρμόδιου υπαλλήλου, για την πληρωμή ποσών που οφείλει το πρόσωπο αυτό κατ' εφαρμογήν των σχετικών φορολογικών νόμων ή για την ικανοποίηση φορολογικών και μη φορολογικών απαιτήσεων για την είσπραξη των οποίων είναι αρμόδια η ομοσπονδιακή δημόσια οικονομική υπηρεσία. Η παρούσα διάταξη έχει εφαρμογή μόνον όσον αφορά το μη αμφισβητούμενο ποσό της οφειλής του εν λόγω προσώπου.

Το προηγούμενο εδάφιο έχει εφαρμογή και σε περίπτωση κατάσχεσης, εκχώρησης, μεταβίβασης ή σε περίπτωση συρροής απαιτήσεων ή διαδικασίας αφερεγγυότητας.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

18 Η Pantochim τέθηκε υπό εκκαθάριση με απόφαση που εξέδωσε στις 26 Ιουνίου 2001 το tribunal de commerce de Charleroi (δικαστήριο εμπορικών διαφορών του Charleroi) (Βέλγιο).

19 Στο πλαίσιο της εκκαθαρίσεως αυτής, το Βελγικό Δημόσιο δήλωσε προνομιούχο απαίτηση από φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), η οποία εκκαθαρίστηκε πλήρως από την Pantochim, καθώς και απαίτηση του Γερμανικού Δημοσίου ύψους 634 257,50 ευρώ, περιλαμβάνουσα ΦΠΑ και τόκους, η οποία έγινε δεκτή στο παθητικό της εταιρίας αυτής ως εγχειρόγραφη.

20 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, για την απαίτηση αυτή του Γερμανικού Δημοσίου, υποβλήθηκε από το εν λόγω κράτος μέλος αίτηση συνδρομής για την είσπραξη και ότι δεν προβλήθηκε καμία αμφισβήτηση ως προς το υποστατό και το νομότυπο της αιτήσεως αυτής.

21 Η Pantochim έχει έναντι του Βελγικού Δημοσίου απαίτηση απορρέουσα από την εφαρμογή φορολογικών διατάξεων, την οποία το Βελγικό Δημόσιο προτίθεται να συμψηφίσει, βάσει του άρθρου 334 του προγραμματικού νόμου της 27ης Δεκεμβρίου 2004, με την προαναφερθείσα απαίτηση του Γερμανικού Δημοσίου.

22 Η Pantochim αντιτάχθηκε στον συμψηφισμό αυτόν και προσέφυγε ενώπιον του tribunal de première instance du Hainaut, division de Mons (πρωτοδικείου του Hainaut, τμήμα της Mons, Βέλγιο), το οποίο έκρινε ότι το Βελγικό Δημόσιο δεν είχε δικαίωμα να προβάλει τέτοια ένσταση συμψηφισμού.

23 Με απόφαση της 27ης Ιουνίου 2016, το cour d'appel de Mons (εφετείο της Μονς, Βέλγιο) επικύρωσε την απόφαση αυτή και υποχρέωσε το Βελγικό Δημόσιο να καταβάλει στην Pantochim εντόκως το ποσό των 502 991,47 ευρώ.

24 Το Βελγικό Δημόσιο άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, δηλαδή του Cour de cassation (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Βέλγιο).

25 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει η διάταξη κατά την οποία η απαίτηση που αποτελεί αντικείμενο αιτήσεως εισπράξεως "εξετάζεται ως απαίτηση του κράτους μέλους όπου η αρμόδια αρχή έχει την έδρα της", όπως τούτο προβλέπεται από το άρθρο 6, [δεύτερο] εδάφιο, της οδηγίας [2008/55], το οποίο αντικαθιστά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας [76/308], την έννοια ότι η απαίτηση του αιτούντος κράτους εξομοιώνεται με απαίτηση του κράτους αποδέκτη της αιτήσεως, με αποτέλεσμα η απαίτηση του αιτούντος κράτους να προσλαμβάνει χαρακτήρα απαιτήσεως του κράτους αποδέκτη της αιτήσεως;

2) Πρέπει ο όρος "προνόμιο", ο οποίος απαντά στο άρθρο 10 της οδηγίας [2008/55], και, πριν από την κωδικοποίηση, στο άρθρο 10 της οδηγίας [76/308], να νοηθεί υπό την έννοια ότι αναφέρεται σε δικαίωμα προνομιακής ικανοποιήσεως της απαιτήσεως, η οποία ως εκ τούτου ικανοποιείται κατά προτεραιότητα έναντι των άλλων απαιτήσεων, σε περίπτωση συρροής απαιτήσεων, ή υπό την έννοια ότι αναφέρεται σε κάθε μηχανισμό ο οποίος σε περίπτωση συρροής απαιτήσεων καταλήγει σε προνομιακή ικανοποίηση της απαιτήσεως;

Δύναται να θεωρηθεί προνόμιο, υπό την έννοια του άρθρου 10 των προαναφερθεισών οδηγιών, η δυνατότητα της φορολογικής διοικήσεως να προβαίνει, υπό τους όρους που προβλέπει το άρθρο 334 του προγραμματικού νόμου της 27ης [Δεκεμβρίου] 2004, σε συμψηφισμό σε περίπτωση συρροής;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

26 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 76/308 και το άρθρο 6, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2008/55 έχουν την έννοια ότι η απαίτηση του αιτούντος κράτους μέλους εξομοιώνεται με απαίτηση του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως και αποκτά την ιδιότητα της απαιτήσεως του τελευταίου.

27 Ως προκαταρκτικό ζήτημα, επισημαίνεται ότι η οδηγία 76/308 και η οδηγία 2008/55, στις οποίες αναφέρονται τα προδικαστικά ερωτήματα, μολονότι έχουν πλέον καταργηθεί, ίσχυαν κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης. Πράγματι, όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το Βελγικό Δημόσιο προέβη, προς εκκαθάριση της απαιτήσεως του Γερμανικού Δημοσίου που αποτελούσε το αντικείμενο της επίμαχης στην κύρια δίκη αιτήσεως εισπράξεως, στον καταλογισμό διαφόρων φορολογικών απαιτήσεων τις οποίες η Pantochim μπορούσε να προβάλει ενώπιον των βελγικών φορολογικών αρχών μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου 2005 και της 20ής Απριλίου 2009.

28 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 76/308 και το άρθρο 6, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2008/55, τα οποία πρέπει να ερμηνευθούν σε συνδυασμό με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 76/308 και το άρθρο 6, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2008/55 αντιστοίχως, όταν μια απαίτηση αποτελεί αντικείμενο αιτήσεως εισπράξεως, η απαίτηση αυτή εξετάζεται «ως» απαίτηση του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως, το οποίο οφείλει να προβεί στην είσπραξη της απαιτήσεως κατά τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις που εφαρμόζονται για την είσπραξη παρόμοιων δικών του απαιτήσεων.

29 Επομένως, από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 76/308 και του άρθρου 6, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2008/55 προκύπτει ότι απαίτηση που αποτελεί αντικείμενο αιτήσεως εισπράξεως δεν αποκτά την ιδιότητα απαιτήσεως του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως, αλλά ότι «εξετάζεται ως» απαίτηση του κράτους αυτού με αποκλειστικό σκοπό την είσπραξή της από το εν λόγω κράτος, το οποίο καλείται να ασκήσει τις εξουσίες και να εφαρμόσει τις διαδικασίες οι οποίες ορίζονται στις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις που ισχύουν για απαιτήσεις σχετικές με ίδιους ή παρόμοιους δασμούς, φόρους ή τέλη εντός της έννομης τάξης του (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 26ης Απριλίου 2018, Donnellan, C-34/17, EU:C:2018:282, σκέψη 48).

30 Κατά συνέπεια, μολονότι, δυνάμει των διατάξεων αυτών, το κράτος μέλος αποδέκτης της αιτήσεως υποχρεούται, για την είσπραξη απαιτήσεως που αποτελεί το αντικείμενο μιας τέτοιας αιτήσεως, να την εξετάσει κατά τον ίδιο τρόπο με τις δικές του απαιτήσεις (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2010, Kyrian, C-233/08, EU:C:2010:11, σκέψη 43), τούτο δεν συνεπάγεται εκχώρηση της οικείας απαιτήσεως από το αιτούν κράτος μέλος στο κράτος μέλος αποδέκτη της αιτήσεως. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 35 των προτάσεών του, η απαίτηση αυτή παραμένει, από ουσιαστικής απόψεως, απαίτηση του αιτούντος κράτους μέλους, διαφορετική από τις απαιτήσεις του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως.

31 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται επίσης από το γράμμα του άρθρου 10 της οδηγίας 76/308, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2001/44, και από το γράμμα του άρθρου 10 της οδηγίας 2008/55, κατά τα οποία οι προς είσπραξη απαιτήσεις δεν απολαύουν απαραίτητα των προνομίων των οποίων τυγχάνουν ανάλογες απαιτήσεις που γεννώνται στο κράτος μέλος αποδέκτη της αιτήσεως.

32 Από το άρθρο 9 της οδηγίας 76/308, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2001/44, και από το άρθρο 9 της οδηγίας 2008/55 προκύπτει επίσης ότι η απαίτηση του αιτούντος κράτους μέλους, την οποία εισπράττει το κράτος μέλος αποδέκτης της αιτήσεως, δεν αποκτά την ιδιότητα απαιτήσεως του τελευταίου, δεδομένου ότι οι διατάξεις αυτές προβλέπουν ότι το κράτος μέλος αποδέκτης της αιτήσεως οφείλει να μεταβιβάσει στο αιτούν κράτος μέλος ολόκληρο το ποσό της εισπραχθείσας απαιτήσεως καθώς και, ενδεχομένως, τους τόκους που οφείλονται για τη χορήγηση προθεσμίας πληρωμής.

33 Επιπλέον, από την αιτιολογική σκέψη 8 της οδηγίας 76/308 και από την αιτιολογική σκέψη 10 της οδηγίας 2008/55 προκύπτει ότι πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν το κράτος μέλος αποδέκτης της αιτήσεως να προβαίνει στην είσπραξη απαιτήσεως «για λογαριασμό» του αιτούντος κράτους μέλους.

34 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 76/308 και το άρθρο 6, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2008/55 έχουν την έννοια ότι η απαίτηση του αιτούντος κράτους μέλους δεν εξομοιώνεται με απαίτηση του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως και δεν αποκτά την ιδιότητα απαιτήσεως του τελευταίου αυτού κράτους.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

35 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 10 της οδηγίας 76/308 και το άρθρο 10 της οδηγίας 2008/55 έχουν την έννοια ότι ο όρος «προνόμιο», που χρησιμοποιείται στις διατάξεις αυτές, παραπέμπει σε δικαίωμα προτιμήσεως συνδεόμενο με μια απαίτηση, το οποίο της παρέχει δικαίωμα προτεραιότητας έναντι των λοιπών απαιτήσεων σε περίπτωση συρροής απαιτήσεων, ή σε κάθε μηχανισμό ο οποίος σε περίπτωση συρροής απαιτήσεων καταλήγει σε προνομιακή ικανοποίηση της απαιτήσεως αυτής. Το αιτούν δικαστήριο ερωτά επίσης αν το άρθρο 10 της οδηγίας 76/308 και το άρθρο 10 της οδηγίας 2008/55 έχουν την έννοια ότι η δυνατότητα της φορολογικής αρχής του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως να προβαίνει σε συμψηφισμό σε περίπτωση συρροής συνιστά «προνόμιο» κατά τις διατάξεις αυτές.

36 Επισημαίνεται ότι οι οδηγίες 76/308 και 2008/55 δεν ορίζουν τον όρο «προνόμιο» ούτε παραπέμπουν στο δίκαιο των κρατών μελών προς τον σκοπό αυτόν.

37 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο γράμμα διατάξεως του δικαίου της Ένωσης που δεν περιέχει ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του περιεχομένου της πρέπει, κατά κανόνα, να δίδεται αυτοτελής και ομοιόμορφη ερμηνεία σε ολόκληρη την Ένωση, η οποία πρέπει να αναζητείται με βάση το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η διάταξη και τον σκοπό που επιδιώκει η επίμαχη ρύθμιση (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 13ης Οκτωβρίου 2016, Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, σκέψη 44, και της 16ης Νοεμβρίου 2017, Kozuba Premium Selection, C-308/16, EU:C:2017:869, σκέψη 38).

38 Όσον αφορά τον σκοπό που επιδιώκουν οι οδηγίες 76/308 και 2008/55, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1 αμφοτέρων, οι οδηγίες αυτές θεσπίζουν κοινούς κανόνες σχετικά με την αμοιβαία συνδρομή προκειμένου να διασφαλιστεί η είσπραξη σε κάθε κράτος μέλος των απαιτήσεων οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών αυτών και γεννήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος.

39 Από τις τρεις πρώτες αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας 76/308 προκύπτει ότι σκοπός της είναι η άρση των εμποδίων για την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της κοινής αγοράς τα οποία απορρέουν από τον εδαφικό περιορισμό του πεδίου εφαρμογής των εθνικών διατάξεων περί εισπράξεως (απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2012, X, C-498/10, EU:C:2012:635, σκέψη 45).

40 Η οδηγία αυτή προβλέπει, επομένως, μέτρα συνδρομής υπό τη μορφή ανακοινώσεως χρήσιμων πληροφοριών για την είσπραξη και κοινοποιήσεως εγγράφων στον παραλήπτη καθώς και υπό τη μορφή εισπράξεως απαιτήσεων που αποτελούν το αντικείμενο εκτελεστού τίτλου (απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2012, X, C-498/10, EU:C:2012:635, σκέψη 46).

41 Όσον αφορά το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι οικείες διατάξεις, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 10 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει ότι οι προς είσπραξη απαιτήσεις δεν απολαύουν κανενός προνομίου στο κράτος μέλος αποδέκτη της αιτήσεως. Επομένως, θέτει τον κανόνα ότι τα προνόμια που αναγνωρίζονται στις απαιτήσεις του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως δεν χορηγούνται στις απαιτήσεις που αποτελούν το αντικείμενο αιτήσεως εισπράξεως.

42 Το άρθρο 10 τροποποιήθηκε με την οδηγία 2001/44 και στη συνέχεια αντικαταστάθηκε από το άρθρο 10 της οδηγίας 2008/55. Οι οδηγίες αυτές εισήγαγαν, κατά παρέκκλιση από τον ως άνω κανόνα, τη δυνατότητα του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως να χορηγήσει τα προνόμια αυτά στις προς είσπραξη απαιτήσεις του αιτούντος κράτους μέλους.

43 Οι προαναφερθείσες διατάξεις επιβεβαιώνουν το γεγονός ότι, μολονότι, όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 28 έως 30 της παρούσας αποφάσεως, οι απαιτήσεις αυτές πρέπει, για τους σκοπούς της εισπράξεώς τους, να εξετάζονται κατά τον ίδιο τρόπο με τις απαιτήσεις του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως, εντούτοις διακρίνονται από τις απαιτήσεις αυτές και δεν απολαύουν, κατ' αρχήν, προνομίων στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

44 Κατόπιν των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτή μια ευρεία ερμηνεία του όρου «προνόμιο» κατά τις εν λόγω διατάξεις, η οποία περιλαμβάνει το σύνολο των μηχανισμών που επιτρέπουν στο κράτος μέλος αποδέκτη της αιτήσεως να επιτύχει, σε περίπτωση συρροής απαιτήσεων, την προνομιακή ή κατά προτεραιότητα ικανοποίηση των απαιτήσεών του, κατά παρέκκλιση από την αρχή της ισότητας των πιστωτών.

45 Όσον αφορά την επίμαχη στην κύρια δίκη δυνατότητα συμψηφισμού που διαθέτει η βελγική φορολογική αρχή ως προς τις δικές της φορολογικές απαιτήσεις, βάσει των στοιχείων που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο δεν μπορεί να καθοριστεί αν η ευχέρεια αυτή παρέχει στην εθνική αρχή τη δυνατότητα να επιτύχει, σε περίπτωση συρροής απαιτήσεων, προνομιακή ή κατά προτεραιότητα ικανοποίηση των απαιτήσεών της ή αν συνιστά μηχανισμό συμψηφισμού κατά το κοινό δίκαιο.

46 Στην περίπτωση που η ως άνω δυνατότητα συνιστά μηχανισμό συμψηφισμού του κοινού δικαίου, προοριζόμενο να απλοποιήσει τη διαδικασία εισπράξεως χωρίς να παρέχει στο Βελγικό Δημόσιο δικαίωμα προτιμήσεως ή προτεραιότητας για την ικανοποίηση των απαιτήσεών του ούτε οποιοδήποτε προνόμιο κατά παρέκκλιση από την αρχή της ισότητας των πιστωτών, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στο άρθρο 6 της οδηγίας 76/308 και στο άρθρο 6 της οδηγίας 2008/55, οπότε το εν λόγω κράτος θα πρέπει επίσης να κάνει χρήση της δυνατότητας αυτής για την είσπραξη των απαιτήσεων άλλου κράτους μέλους που αποτελούν το αντικείμενο αιτήσεως εισπράξεως.

47 Στην αντίθετη περίπτωση, κατά την οποία η χρήση της επίμαχης στην κύρια δίκη δυνατότητας συμψηφισμού θα είχε ως αποτέλεσμα την παροχή στο Βελγικό Δημόσιο ενός τέτοιου δικαιώματος προτιμήσεως ή προτεραιότητας το οποίο δεν θα διέθεταν οι λοιποί πιστωτές, η δυνατότητα αυτή θα συνιστούσε, ως παρέκκλιση από την αρχή της ισότητας των πιστωτών που έχουν προβεί σε αναγγελία των απαιτήσεών τους, «προνόμιο» κατά την έννοια του άρθρου 10 της οδηγίας 76/308 και του άρθρου 10 της οδηγίας 2008/55.

48 Στην περίπτωση αυτή, το Βελγικό Δημόσιο δεν θα μπορούσε να κάνει χρήση της δυνατότητας αυτής για την είσπραξη των απαιτήσεων άλλου κράτους μέλους σε σχέση με τις οποίες έχει υποβληθεί, δυνάμει των οδηγιών αυτών, αίτηση εισπράξεως, καθόσον από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 15 του νόμου της 20ής Ιουλίου 1979, οι προς είσπραξη απαιτήσεις δεν απολαύουν κανενός προνομίου.

49 Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το κράτος μέλος αποδέκτης της αιτήσεως δεν μπορεί να κάνει χρήση δυνατότητας συμψηφισμού όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη παρά μόνον υπέρ και προς όφελος του αιτούντος κράτους μέλους.

50 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η εξής απάντηση:

– το άρθρο 10 της οδηγίας 76/308 και το άρθρο 10 της οδηγίας 2008/55 έχουν την έννοια ότι ο όρος «προνόμιο», που χρησιμοποιείται στις διατάξεις αυτές, παραπέμπει σε κάθε μηχανισμό που έχει ως αποτέλεσμα, σε περίπτωση συρροής απαιτήσεων, την προνομιακή ικανοποίηση μιας απαιτήσεως·

– το άρθρο 10 της οδηγίας 76/308 και το άρθρο 10 της οδηγίας 2008/55 έχουν την έννοια ότι η δυνατότητα του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως να προβαίνει σε συμψηφισμό σε περίπτωση συρροής απαιτήσεων συνιστά προνόμιο, κατά την έννοια των συγκεκριμένων διατάξεων, όταν η χρήση της δυνατότητας αυτής έχει ως αποτέλεσμα την παροχή στο εν λόγω

κράτος μέλος δικαιώματος προτιμήσεως ή προτεραιότητας για την ικανοποίηση των απαιτήσεών του, την οποία δεν διαθέτουν οι λοιποί πιστωτές, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί των δικαστικών εξόδων

51 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1976, περί της αμοιβαίας συνδρομής για την είσπραξη απαιτήσεων που προκύπτουν από ενέργειες οι οποίες αποτελούν μέρος του συστήματος χρηματοδοτήσεως του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων καθώς και από γεωργικές εισφορές και δασμούς, και το άρθρο 6, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2008/55/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Μαΐου 2008, για την αμοιβαία συνδρομή για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με ορισμένες εισφορές, δασμούς, φόρους και άλλα μέτρα, έχουν την έννοια ότι η απαίτηση του αιτούντος κράτους μέλους δεν εξομοιώνεται με απαίτηση του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως και δεν αποκτά την ιδιότητα απαιτήσεως του τελευταίου αυτού κράτους.**

2) **Το άρθρο 10 της οδηγίας 76/308 και το άρθρο 10 της οδηγίας 2008/55 έχουν την έννοια ότι:**

   – **ο όρος «προνόμιο», που χρησιμοποιείται στις διατάξεις αυτές, παραπέμπει σε κάθε μηχανισμό που έχει ως αποτέλεσμα, σε περίπτωση συρροής απαιτήσεων, την προνομιακή ικανοποίηση μιας απαιτήσεως·**

   – **η δυνατότητα του κράτους μέλους αποδέκτη της αιτήσεως να προβαίνει σε συμψηφισμό σε περίπτωση συρροής απαιτήσεων συνιστά προνόμιο, κατά την έννοια των συγκεκριμένων διατάξεων, όταν η χρήση της δυνατότητας αυτής έχει ως αποτέλεσμα την παροχή στο εν λόγω κράτος μέλος δικαιώματος προτιμήσεως ή προτεραιότητας για την ικανοποίηση των απαιτήσεών του, την οποία δεν διαθέτουν οι λοιποί πιστωτές, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.**

(υπογραφές)